

מז התלמוד

סדר נזיקין, מסכת בבא בתרא דף קל"ג

דההוא דהוה קא שכיב ואמרו ליה: נכסיה למאן, דלמא לפלניא? ואמר להו: אלא למאן? ואמרת לן עלה: אם ראוי לירשו נוטלן משום ירושה, ואם לאו נוטלן משום מתנה.

שכיב - נטה למות
נכסיה למאן - נכסיו למי
דלמא לפלניא - שמא לפלוני

הסבר: אדם אחד נטה למות. שאלו אותו: "למי אתה רוצה לתת את נכסיך, שמא לפלוני?" ואמר להם: "אלא למי?" אמר על כך רב הונא, שאותו פלוני מקבל את הנכסים בכל מקרה: אם הוא ראוי לרשת את הנפטר, הוא מקבל אותם בתור ירושה, ואם לא, הוא מקבל אותם כמתנה.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
 אברהם יצחק ויעקב,
 הוא יברך את חילי צבא ההגנה לישראל
 ואנשי כחות הבטחון,
 העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
 מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
 ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
 ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
 יתן !! את אויבינו הקמים עלינו
 נגפים לפניהם!
 הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו
 מפל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
 וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
 דבר שונאינו תחיתיהם,
 ועטרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
 יקיים בהם הפתוב:
 "כי !! אלהיכם ההלך עמכם,
 להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם".
 ונאמר: "אמן".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי

המנניש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	כניסת שבת: 16:09
ניו יורק:	יציאת שבת: 17:21
ישראל ת"א:	כניסת שבת: 16:23
גרמניה:	יציאת שבת: 17:22
	כניסת שבת: 15:57
	יציאת שבת: 17:16

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא קל"א-קל"ז
 פרשת לך-לך | ב'- ח' בחשוון תשפ"ה (9-3 לנובמבר 2024)

אחינו כל בית ישראל
 הנתונים בצרה ובטביה
 העומדים בין בים ובין ביבשה
 המקום ירחם עליהם
 ויוציאם מצרה לרוחה
 ומאפלה לאורה
 ומשעבוד לגאלה
 השתא בעגלא ובזמן קרוב
 ונאמר אמן

להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים, רפואת הפצועים וחזרת המפונים לביתם

דף קל"א: "דבר שלא בא לעולם"

בדף זה לומדים על מושג יסודי בדיני הנזנים: "דבר שלא בא לעולם". הפירות שיגדלו בשנה הבאה, עדיו "לא באו לעולם", הם אינם כאן. גם הבהמות שיוולדו בשנה הבאה, הן "דבר שלא בא לעולם" - עוד לא נולדו. התנאים והאמוראים דנו בשאלה העקרונית האם אפשר למכור "דבר שלא בא לעולם"? למשל, ראובן רוצה למכור לשמעון את העגלים שיוולדו לו בשנה הבאה. מצד אחד, הרי העגלים יהיו שלו, אז למה שלא יוכל למכור אותם? מצד שני, איך אפשר למכור דבר שעוד לא נמצא בעולם? להלכה נפסק שאי אפשר למכור "דבר שלא בא לעולם" אבל יש תנאים, ביניהם רבי מאיר, שסברו שאפשר להקנות דבר שלא בא לעולם.

דף קל"ב: מתנת שכיב מרע

חז"ל תיקנו שאדם חולה הנוטה למות יכול לתת את כל נכסיו במתנה גם ללא מעשה קנין. חולה כזה מכונה בארמית "שכיב מרע", הינו: שוכב על ערש דוין. תקנה זו מכונה "דברי שכיב מרע ככתובים וכתובים דמי" - דברי חולה הנוטה למות המצוה לתת נכסיו במתנה נחשבים כאילו הוא עשה קנין וכתב שטר. טעם התקנה: פעמים רבות אי אפשר לעשות קנין באותו רגע בו המצוה נוטה למות, וחששו חז"ל שאם לדבריו לא יהיה תוקף של קנין עלולה דעתו של החולה להיטרף עליו, ולפיכך תיקנו לדבריו תוקף של קנין.

דף קל"ג: מרגלית, דג והקדש

אב יכול לתת לפני מותו במתנה את כל נכסיו לאדם זר וכן לנשל את בניו מן הירושה. במשנה בדף זה נאמר כי אין ראוי לנהוג כך אלא על האב להתיר את נכסיו כירושה לבניו כמצות התורה. בהקשר לנושא הזה מספר לנו התלמוד את המקרה הבא: לתנא יוסף בן יועזר היה בן שלא נהג כשורה. עמד יוסף בן יועזר והקדיש כלי מלא דיגרי זהב שהיה ברשותו לבית המקדש כדי שבונו לא יירשנו. לימים עמד הבן ונשא לאישה בת של אדם שעבד בבית המלך ונאי בהקנת קישוטי מלכות. לאחר זמן ילדה אשתו והוא החליט לקנות לה דג לכבוד המאורע. בעת שפתח את הדג הוא מצא בתוכו מרגלית יקרה. אמרה לו האישה: "אל תמכור את המרגלית לעושי המלאכה של המלך, שהם אינם יראי שמים ועלולים לרמות אותך במחירה. לך לגברי ההקדש והצע להם לקנות את המרגלית". כשבא אצל הגזברים אמרו לו: "שוויה של המרגלית 13 כלים מלאים דיגרי זהב, אבל דע לך שבברשות הקדש יש כרנע רק שבעה כלים". אמר הבן: "אטול שבעה והעודף יהיה להקדש". יש אומרים כי לבסוף כן נהג הבן בזכות פעולתו של האב, שהקדיש כלי מלא דיגרי זהב לבית המקדש.

מתפלפלים

אברהם בן ה-17 וחצי סיים את לימודי התיכון בבית הספר היהודי בקנדה. לאחר שקרא את פרשת "לך לך" ואת סיפורו של אברהם אבינו שעלה לארץ ישראל, הוא הודיע להוריו שגם הוא רוצה לעלות לארץ ישראל, גם אם הוא יעשה זאת לבד בלי המשפחה. רצונו זה של אברהם עורר דיון משפחתי סוער.

מצד שני:
חלק מבני המשפחה טענו שאברהם עדיין צעיר מדי לקבל החלטה מהסוג הזה. עליו לסיים לימודים באוניברסיטה בקנדה, לרכוש מקצוע, ורק כשיהיה גדול יותר יחליט היכן הוא רוצה לגור.

מצד אחד:
חלק מבני המשפחה עודדו אותו ואמרו שכל הכבוד לו על הרצון ללכת בדרך של אברהם אבינו ולעלות לארץ ישראל, וגם אם יהיו קשיים הם בטוחים שהוא יתגבר עליהם.

מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה 'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

הספר "אש קודש"

"אש קודש" הוא השם שניתן לספר המכיל את דרשותיו של האדמו"ר מפיאסצנה, אותן השמיע לפני חסידיו בגטו ורשה במהלך השואה, בשנים ת"ש-תש"ב. הספר מכיל 86 דרשות, בהן מנסה הרבי להתמודד עם הקשיים הפיזיים והרוחניים הנוראים שעוררה השואה, להצדיק את מעשי ה' ולעודד את חסידיו. הרבי הטמין את כתב היד של הדרשות בכד חלב שנקבר באדמת הגטו, ונמצא כמה שנים אחרי המלחמה בידי פועלי בניין שחפרו במקום. הללו העבירו אותם למכון ההיסטורי היהודי בוורשה. ברוך דובדבני, שמצא מכתב מהרבי שבו ביקש מאחיו להוציא לאור את כתביו, חיפש אחר הכתבים ולבסוף מצא אותם. לקט הדרשות הועבר לארץ, ונדפס בספר "אש קודש" בשנת תש"כ.

רבי קלונימוס קלמיש שפירא, האדמו"ר מפיאסצנה (Wikipedia)

מי אני?

1. היה אדמו"ר בפולין בתקופה בין שתי מלחמות העולם.
2. עסק רבות בחינוך, וכתב ספר לנוער בשם "חובת התלמידים".
3. במהלך השואה נשאר עם חסידיו בגטו ורשה עד הסוף, וכך גם סיים את חייו כשנרצח בידי הגרמנים.
4. דרשותיו מופיעות בספרים "דרך המלך" ו"אש קודש".

האדמו"ר מפיאסצנה, אש קודש

♥ | על המפה

העיירה פיאסצנה בפולין

בית הקברות היהודי בפיאסצנו (Wikipedia, Nikodem Nijaki)

פיאסצנה (או פיאסצ'נו) היא עיר בפולין, דרומית לוורשה. היא הוקמה במאה ה-13, ויהודים התיישבו בה בסוף המאה ה-17. במהלך השנים הוצאו נגדם שלושה צווי גירוש, אך הללו לא מומשו, והקהילה היהודית הלכה וגדלה. לפני מלחמת העולם השנייה חיו בעיירה כ-2,200 יהודים, שהיו כשליש מהתושבים. רבים מהם נמלטו ממנה כשפרצה המלחמה, ובמקומם הגיעו פליטים רבים ממקומות אחרים. בחורף 1940 רוכזו יהודי פיאסצנה בגטו, ובמהלך החודשים הבאים גורשו לגטו ורשה. בעיר חי ופעל רבי קלונימוס קלמיש שפירא, האדמו"ר מפיאסצנה, שנרצח בשואה.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0	
התלמי חתימה	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	הקמת ביהמ"ק ה-2	המלכה אסתר	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	אפרים ומנשה	אברהם אבינו	בריאת העולם
495					-352	-560	-422				-1311	-1521	-1812	-3760
					הקמת ביהמ"ק ה-2	המלכה אסתר	חורבן ביהמ"ק ה-1				מציאת מצרים	בניי במצרים	שרה	בריאת העולם

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

1. מיהו הרב היושב בראש השולחן?
2. היכן ומתי מתרחש האירוע שבציור?
3. אילו ספרים כתב הרב?
4. מהו הדגל המבצבץ מהחלון ואיך הוא קשור לציור?

1. 'הוא צאצאיו היה האדמו"ר מפיאסצנה, וגם קבור בה.'
 2. 'היה תלמידם של רבי אלימלך מליז'נסק והחזקה מלובלין.'
 3. 'מכונה "מאור ושמש" על שם ספרו.'
 4. 'מגדולי האדמו"רים בחסידות.'

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

הספר "חובת התלמידים"

"חובת התלמידים" הוא ספר שנכתב בשנת 1932 על ידי האדמו"ר מפיאסצנה, רבי קלונימוס קלמיש שפירא. הספר פונה לתלמידים צעירים ומדריך אותם כיצד להתחזק בעבודת ה' על פי דרכי החסידות והמוסר, כאשר הוא מדגיש את החשיבות בכך שכל תלמיד יכיר בערכו העצמי ובתפקידו בתור בן לעם היהודי.

מי אני?

1. מגדולי האדמו"רים בחסידות.
2. מכונה "מאור ושמש" על שם ספרו.
3. היה תלמידם של רבי אלימלך מליז'נסק והחזקה מלובלין.
4. חי ופעל בעיר קרקוב, וגם קבור בה.
5. בין צאצאיו היה האדמו"ר מפיאסצנה, שנקרא על שמו.

הוא צאצאיו היה האדמו"ר מפיאסצנה, שנקרא על שמו.

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תשי"ח	5707 ה'תשי"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260	5258	4900	4800	4650	4260
2019 שנת סיום הטי"ם ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לויין	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

הניסיון הראשון בו נתנסה אברהם אבינו היה הציווי ללכת אל הלא נודע: "אל המקום אשר אראך", מבלי לדעת היכן הוא, מה יש בדרך ומתי מגיעים. יש להבין מדוע דווקא ניסיון זה נבחר להיות הראשון בו התנסה אברהם? התשובה לכך טמונה בהבנת כוחו וייחודו של אברהם אבינו שהיה עמוד החסד ומכניס האורחים הגדול בעולם. היכולת של אברהם להיות בעל חסד ומכניס אורחים קשורה לכך שהוא בעצמו חווה את החוויה של ללכת בדרכים ולעבור ממקום למקום. האמפטיה שנולדה באברהם דווקא מהניסיון האישי שאיתו הוא התמודד, היא שהולידה בין השאר את גדולת החסד שהייתה בו, והיא שיכולה להסביר מדוע דווקא הנדודים היו ניסיונו הראשון של אברהם.

סדר זיקין | מסכת בבא בתרא, דף קל"ד - קל"ז

דף קל"ד: תלמידיו של הלל הזקן

שמונים תלמידים היו להלל הזקן והתלמוד אומר שבכוח מעלתם בחוכמה ובמידות טובות, הגדולים שבהם היו ראויים שתשרה עליהם שכונה כמשה רבנו, והקטנים שבהם היו ראויים להעמיד את השמש, כפי שעשה יהושע בן נון בעת שנלחם בפנענים. התלמיד הגדול מכולם היה יונתן בן עוזיאל והקטן שבהם רבן יוחנן בן זכאי. רבן יוחנן בן זכאי היה מגיע הראשון לבית המדרש בבוקר, והיה האחרון שעזב את בית המדרש, הוא מעולם לא ישב והתבטל, אלא למד בשקידה, וחרז ולמד את דברי התורה עד שזכה לדעת את כל התורה. על יונתן בן עוזיאל מסופר שכשהיה עוסק בתורה, התעלה לדרגות גבוהות של קדושה, עד שעופות שהיו פורחים מעליו היו נשרפים.

דף קל"ה: תוקפו של השטר

לפני תשעים וחמש שנה חי בירושלים יהודי בשם ר' זלמן, שהיה ידוע כעני מרוד. באחד הימים התעשר ר' זלמן בבת אחת בעושר עצום, וכך היה הסיפור: ביום שני בבוקר דפק אצלו בדלת פקיד הדואר התורכי ומסר בידו מברק שהגיע מסלונים. ר' זלמן פתח את המברק והתחיל לקרוא: "מזל טוב! כעת אתה עשיר גדול! אתמול בערב נפטר יעקב זלוטקי, דודו הזקן של אביר, הוא היה ערירי ואתה יורשו היחיד". אחרי שעה וחצי הגיע מברק נוסף שבו נאמר: "סליחה, מצטערים, אך אינך היורש!". עשרים דקות אחר כך הגיע מברק שלישי שבו נאמר: "שוב מצטערים. אתה כן היורש!" מה אירע? בעת שהחברה קדישא טיפלו ביעקב זלוטקי, הם מצאו שטר קשור לרגלו ובו נאמר שהוא מוריש את כל נכסיו לאחד מבני העיר סלונים. כתוצאה מכך שלחו לר' זלמן את המברק השני המודיע על ביטול הירושה. אלא שכשהרב שמע מהסיפור הוא הכריז שהשטר אינו תקף, מפני שבדף זה בתלמוד נאמר שבאופן כזה מניחים שהנפטר התכוון לעשות את הקנין באמצעות השטר, ומאחר שהשטר לא הגיע לידי הקונה בחי' המקנה - אין השטר שווה מאומה.

דף קל"ו: "קנין הגוף" ו"קנין פירות"

יש קנין חלקי הנקרא "קנין פירות". אדם יכול למכור לחברו זכות בשדה לקבל את הפירות שיגדלו בו בתקופה מסוימת. למשל: ראובן מוכר לשמעון את הקרקע, כדי שכל הפירות שיגדלו בשדה בשש השנים הבאות יהיו שכיים לשמעון. הוא מוכר את השדה רק בשביל הפירות. אחרי המכירה לראובן יש בשדה "קנין הגוף", כי גוף השדה קנין לראובן, ואילו לשמעון יש בשדה "קנין פירות", כי הפירות של השדה קנינים לו.

דף קל"ז: "מתנה על מנת להחזיר"

ביום הראשון של חג הסוכות, הגיע אורח לבית הכנסת וסיפר שארבעת המינים שלו אבדו ולכן ביקש ממשה שייתן לו במתנה את ארבעת המינים שלו כדי לקיים בהם את המצוה, ואחר כך הוא יתן לו אותם בחזרה במתנה. מדוע הוא רצה לקבל אותם במתנה? כי ביום הראשון של חג הסוכות אי אפשר לקיים מצות ארבעת המינים אם הם אינם שכיים למקיים המצוה. למשל, מי ששואל אתרוג מחברו, אינו יכול לצאת בו ידי חובת המצוה. משה אמנם חשש מעט שמא אחרי שהוא יתן לאורח את ארבעת המינים במתנה, הוא לא יחזיר לו אותם, אך חברו אהרון נתן לו פתרון מן התלמוד: תן לו את ארבעת המינים בצורת "מתנה על מנת להחזיר". דהיינו - תן לו אותם במתנה, בתנאי שהוא יחזיר לך אותם, ואם הוא לא יחזיר לך אותם, יתברר שהוא מעולם לא קיבל אותם ממך במתנה והוא יגלה שהוא לא קיים מצות ארבעת המינים.

חידה!

למדנו על אדם שנתן הוראות לפני מותו. זהו את האישים הבאים מהתנ"ך לפי ההוראות שאמרו לפני מותם:

1. ביקש שלא יקברו אותו במצרים
2. ביקש שיעלו את עצמותיו ממצרים
3. הורה לבנו להרוג שלושה אישים מסוכנים
4. הורה למלך ישראל לירות חץ לכיוון ארם
5. ביקש שיקברו אותו לצד נביא שנהרג על ידי אריה

לא זוכים לזכות אדם
"חומלא ליל' טסו' ז'טאו' ז'זוחאו"

שאלות חשובות???

1. מדוע יוסף בן יועזר לא רצה שבנו יירש אותו?
2. מי היה גדול תלמידיו של הלל הזקן?
3. מה יעשה מי שאין לו ארבעת המינים בחג הראשון של סוכות?

בין הפותרים נכונה תיער הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagralla@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

